

POSEBNA JE / Poznati astronom i astrofizičar: 'Višnjana je hrvatska verzija Silicon Valleyja'

Foto: Privatna Arhiva

Od Višnjana do najsuvremenijeg astronomskeg postrojenja na svijetu – Zvezdarnice Vera C. Rubin

25.11.2025.

12:20

TATJANA HORVATIĆ

PRIVATNA
ARHIVA

U potrazi za zvjezdama, onima kojima je glavni alat znanje, put me odveo u Zvezdarnicu Višnjan. Mjesto je to koje već godinama privlači one željne napretka. Neki od njih danas su etablirani znanstvenici koji pomiču granice, a drugi tek trebaju ispisati stranice povijesti.

Ondje je svoje temelje postavio **Mario Jurić**, hrvatski astronom i astrofizičar koji svoju karijeru već dugi niz godina gradi u SAD-u. Upravo on trenutačno predvodi tim na Zvezdarnici Vera C. Rubin u Čileu, koja s radom kreće početkom iduće godine i predstavlja vrhunac tehnologije. Njihov zadatak je mapiranje Sunčeva sustava, pronalaženje asteroida, kometa, novih planeta i interstelarnih objekata.

"Prvi put sam u Višnjan došao u osmom razredu, točnije 1993. godine, i to na Višnjansku školu astronomije. Jedinostvenost te škole je što se učilo

kroz praktičan rad na problemima koji su bili teško svladivi prosječnim školarcima. Npr. izrada zrcala teleskopa bruseći komad stakla ili programiranje softwarea, kako bi se teleskop mogao digitalno kontrolirati. Sve to je u 1990-ima bilo novo i definitivno ne nešto 'za djecu'. No profesor **Korado** bi vas u Višnjan doveo u vrlo spartansko okruženje, gdje ste radili na cutting edge tehnologijama i vidjeli kako rješavati probleme, kako naučiti te na koncu uspjeti. Hrvatska verzija znanstvenog **Silicon Valleyja**", objašnjava Jurić svoje početke u ovom malom istarskom mjestu.

NET.HR / Psiholog otkriva kada započeti s donošenjem novogodišnjih odluka

NET.HR / Konzumacija ultraprerađene hrane predstavlja ozbiljan rizik za zdravlje, objavljena velika studija

Tada još nije znao da će svoju karijeru posvetiti istraživanju svemira, no znao je što ga zanima. A to je ponekad dovoljno.

'Razumijevanje svemira je dio razumijevanja prirode'

"Godine 2000. sam upoznao **Željka Ivezića**, koji je tada bio post doktorand na Princetonu. On je radio na tada najvećem pregledu neba – Sloan Digital Sky Survey projektu i pozvao me da primijenim software koji sam razvio u Višnjanu za identifikaciju asteroida na prve podatke sa SDSS- a. Otišao sam na mjesec dana i to je urodilo mojim prvim znanstvenim člankom. Poslije toga, kad je došlo do izbora gdje ići na postdiplomski, Princeton je bio lagan izbor jer je bio najbolje mjesto za tip znanosti koji me zanimao – kombinacija istraživanja svemira i računarstva", govori Jurić pomičući, barem meni, granice ljudskog napretka.

"Za mene je svemir, kao što kažu u seriji 'Zvezdane staze', najdalja granica, final frontier, našeg znanja. Razumijevanje svemira je dio

razumijevanja prirode, pa i nas samih. Mnoge stvari koje danas uzimamo zdravo za gotovo i koje pogone našu tehnologiju, od opće relativnosti bez koje mape i GPS ne bi radili na mobitelu, do plina helija, prvi su put otkrivene u svemiru. Riječ je o ogromnom laboratoriju", objašnjava Jurić šireći svoj entuzijazam i stavljajući fokus na napredak. A on se u ovom kontekstu najbolje očituje u projektu koji već godinama nastaje na vrhu planine Cerro Pachón, na 2700 metara nadmorske visine u čileanskim Andama, ondje gdje se nebo vidi najbolje.

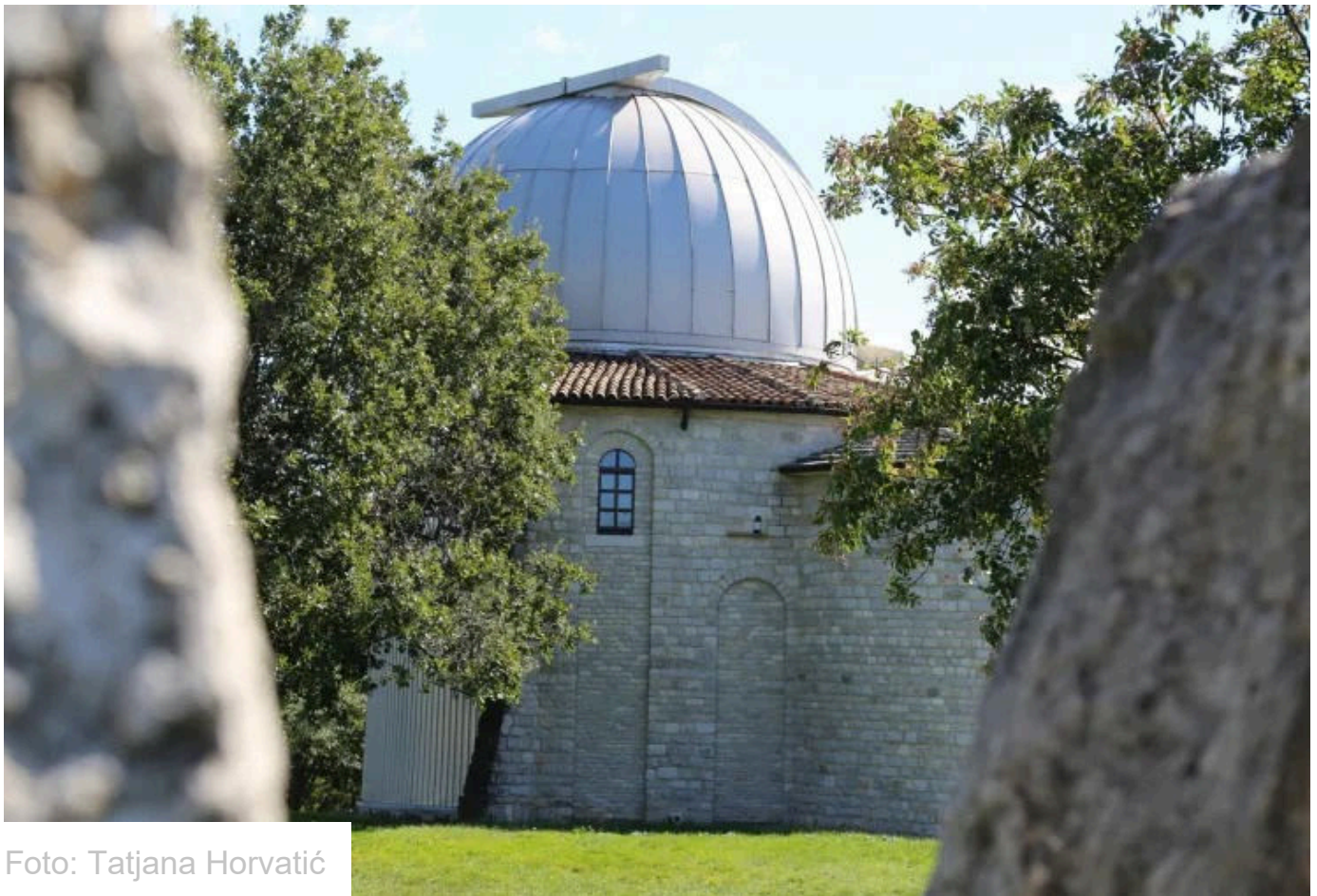

Foto: Tatjana Horvatić

"Teleskop zvjezdarnice Rubin bi s regularnim radom trebao početi početkom sljedeće godine. U proteklih 200 godina otkriveno je 1,5 milijuna asteroida, a očekujemo da će se u idućih godinu dana to udvostručiti, da će se pronaći stotine novih kometa, a možda i novi, veliki planet daleko iza orbite Neptuna. Najveći motiv mi je mogućnost kreiranja ili otkrivanja nečeg što nitko prije nije napravio", kaže Jurić za kojeg je svemir

zaista najdalja granica našeg znanja, smatrajući da ne postoji gotovo ništa što se ne da napraviti u pet godina ako to želite. Samo je potrebno naći sferu u kojoj možete zasjati poput najsajnije zvijezde.

Zvezdarnica Višnjan nije samo znanstvena institucija

I dok Mario Jurić širi granice moguće spoznaje o svemiru, u Višnjanu teče život, mlade nade dolaze, odlaze, rastu i stasaju u ljude koji mijenjaju svijet.

"Zvezdarnica Višnjan posebna je jer nije samo znanstvena institucija, već i zajednica entuzijasta. Trenutačno brojimo oko 200 volontera, a naša glavna misija je motivirati, odgajati i podupirati djecu, učitelje i roditelje da izraze svoju darovitost i izrastu u eksperte, edukatore i lidere sposobne stvarati i upravljati svijetom koji dolazi. Posljednjih

deset godina smo među top pet zvjezdarnica u svijetu po broju mjerenja i asistiranja u određivanju orbite asteroida", objašnjava stručna suradnica u Odjelu za popularizaciju znanosti Zvjezdarnice Višnjan **Iva Forkapa**.

U radu ove skupine entuzijasta uvelike pomaže Teleskop DAGOR. On služi za praćenje i mjerenje malih tijela Sunčeva sustava i najveći je u Hrvatskoj. Na Zvjezdarnici se nalazi i nekoliko kamera Globalne meteorske mreže, koja prati meteore i služi detekciji malih tijela Sunčeva sustava, potencijalno opasnih za Zemlju. Jedna od aktivnosti je i promatranje Sunca pomoću

CALLISTO stanice, koja omogućuje predviđanje pojava poput solarnih oluja ili polarne svjetlosti, te geofizička stanica Tičan, koja se sastoji od instrumenata koji mjere razne geofizičke parametre.

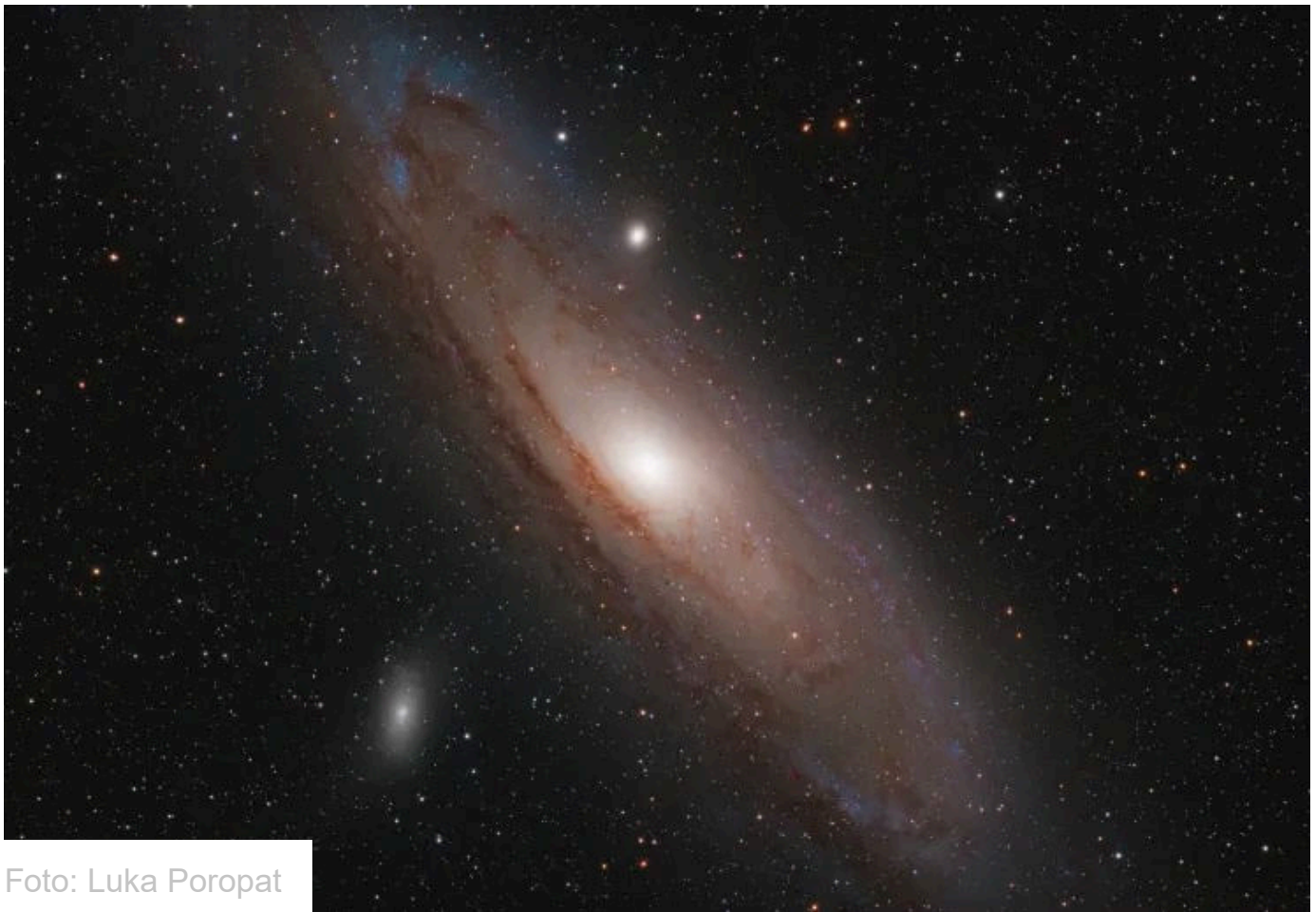

Foto: Luka Poropat

"Višnjanski edukacijski programi do danas su prošireni na gotovo sve znanstvene grane, s aktivnostima namijenjenim različitim dobnim i

interesnim skupinama. Mi smo ustanova čija je misija poticanje izvrsnosti i inovativnosti u znanstvenom, tehnološkom i umjetničkom radu s djecom i mladima. Pružamo potporu visokomotiviranoj djeci i njihovim edukatorima na području prirodnih i društvenih znanosti, tehnologije, očuvanja životne sredine, umjetnosti i kulture. Kroz ove programe, djeca ne samo da stječu znanstvena znanja, već i razvijaju vještine poput timskog rada, komunikacije i kritičkog mišljenja. Na taj način potičemo mlade na daljnje obrazovanje i istraživanje. Naši programi uključuju **YouthScience Camp(YSC), Summer School of Science (S3) i Višnjan School of Astronomy (VSA)**", pojašnjava Forkapa ovu doista kompleksnu priču.

No, kao i u svakoj priči, mora postojati početak. Dio njega u ovom je slučaju **Korado Korlević**, jedan od najpoznatijih hrvatskih učitelja

i astronoma, osoba koju i moj prvi sugovornik Mario Jurić spominje kao bitnu kariku.

'Za svakog se može pronaći nešto zanimljivo'

"Naši učenici su svugdje, ne samo u zvjezdarnicama. Možemo ih naći u astronomiji, ali i u ostalim granama ljudske djelatnosti. Svugdje imaju misiju biti u svojem poslu 'besramno dobri'. U našem poslu ne gledamo na djecu kao na nekog koga odlikuje određena kronološka dob, već mentalno stanje. Najviše me fascinira to što smo u stanju pokušavati shvatiti svemir i to što se ne obeshrabujemo. Uz to, moramo prihvatiti da od svega u životu imamo koristi – znanje, vještine, uživanje u uspjehu i učenje iz neuspjeha", objašnjava Korlević koji je svoju ljubav prema znanosti prenio na mnoge.

"Na kampovima proširujem svoje znanje i učim različite vještine koje bitno nadilaze školsko gradivo. Uče me kako razmišljati na kreativnije načine, ali i da se razmišljanja ne treba bojati, makar ono odlazilo u pogrešnim smjerovima", govori **Stela Rajko**, polaznica Summer School od Science programa. S njome se slaže i **Val Družeta**.

KAO ŠVICARSKI SIR / Živimo unutar svemirskog balona? Znanstvenici potvrdili fascinantne teorije

"Programi su bili izvrsno osmišljeni — za svakog se može pronaći nešto zanimljivo, što omogućuje da svatko zadovolji svoj interes i razvija se u području koje ga najviše zanima", opisuje svoje iskustvo Val Družeta, polaznik Youth Science Campa 3.

Djeca kao djeca, bez predrasuda i s maštom koja nije opterećena konstrukcijama odraslog svijeta, uz potporu odraslih, zaista mogu biti prava riznica znanja. Fascinirane crnim rupama i nepoznatim fenomenima, privlači ih sve što je neobično i neočekivano, od tajanstvenih objekata daleko u svemiru do pitanja koja još znanstvenici sami istražuju. U Višnjanu mladi shvaćaju da njihova radoznalost i promišljanja imaju smisla, a dok je tako, možemo vjerovati da svijet koji ostaje na mladima ide u dobrom smjeru.

Seriya članaka "InspiRACIJA: Ljudi koji mijenjaju svijet" objavljena je uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije temeljem Programa ugovaranja novinarskih radova u elektroničkim publikacijama.